

การบูรณาการหลักสังคหัตถุธรรมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของ
เทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

Integrating the Principles of Sanghawattthutham to Enhance the Effectiveness of the
Welfare of the Elderly in Waeng Nang Subdistrict Municipality,
Mueang District, Maha Sarakham Province

พระอดุลย์ เทวเตโช (ตะนะสอน)

พระครูสุตวรธรรมกิจ

สุกานดา จันทาวรีย์

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Phra Adun Thewatejo (Tanason)

Phrakhrusutaworathammakit

Sukanda Chantawaree

RoiEt Buddhist college, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: 6417204014@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ: 10 กันยายน 2567; วันที่แก้ไขบทความ 20 กันยายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 24 กันยายน 2567

Received: September 10, 2024; Revised: September 20, 2024; Accepted: September 24, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหัตถุธรรมกับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม และ 3) ศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสังคหัตถุธรรม เพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปในเขตเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 290 คน วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงสถิติอนุมานโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบทและสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$ S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหัตถุธรรมกับการเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ ($r = .337$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงปฏิเสธสมมติฐาน 3)

ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้างนั้น รัฐบาลควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสวัสดิการของรัฐมากขึ้น เช่น ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะการฟื้นฟู ควรเพิ่มนโยบายหรือจัดโครงการอบรมให้ความรู้ ส่งเสริม สนับสนุน ค้ำครอง และพิทักษ์ผู้สูงอายุให้เข้าถึงระบบสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

คำสำคัญ : บูรณาการ; ประสิทธิภาพ; สวัสดิการผู้สูงอายุ

Abstract

This research aims to 1) To study the effectiveness level of the elderly welfare arrangement of Waeng Nang Subdistrict Municipality, Mueang District, Maha Sarakham Province. 2) To study the relationship between the principles of social welfare and the effectiveness of the welfare arrangements for the elderly of Waeng Nang Subdistrict Municipality, Mueang District, Maha Sarakham Province. 3) To study the integration approach of the principles of social welfare to promote the effectiveness of the elderly welfare arrangements of Waeng Nang Subdistrict Municipality, Mueang District, Maha Sarakham Province. Mixed-method research was conducted using quantitative. The sample group consisted of 290 elderly people aged 60 years and over in Waeng Nang Subdistrict Municipality, Mueang Maha Sarakham District, Maha Sarakham Province. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient and qualitative research by means of in-depth interviews with 12 key informants, analyzing data using content analysis techniques, including context and synthesizing data according to the research objectives.

The following results were found: 1) The overall level of effectiveness in providing welfare for the elderly of Waeng Nang Subdistrict Municipality, Mueang District, Maha Sarakham Province is at a high level ($X = 3.91$ S.D. = 0.21). When considering each aspect, it was found that it was at a high level in all aspects. 2) The results of the analysis of the relationship between the principles of social welfare and the enhancement of the effectiveness of the provision of welfare for the elderly in Waeng Nang Subdistrict Municipality, Mueang District, Maha Sarakham Province, overall, showed a low level of positive relationship ($r = .337$) with statistical significance at the 0.01 level, therefore, the hypothesis was rejected. 3) The

effectiveness of the welfare arrangement for the elderly of Waeng Nang Subdistrict Municipality. The government should promote the elderly to have more access to state welfare, such as in medicine and public health. The government should promote the elderly to have access to the health system to support the aging society. The development of the elderly care model during the rehabilitation period should increase policies or organize training programs to provide knowledge, promote, support, protect and safeguard the elderly to access the welfare system equally and fairly.

Keywords: Integration; Effectiveness; Elderly welfare

บทนำ

ในปี 2558 ประเทศไทยมีประชากรจำนวน 65.1 ล้านคน (ไม่นับรวมแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านอีกประมาณ 3 ล้านคน) โดยในจำนวนนี้มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปถึง 11 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 16 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งขณะนี้ประชากรไทยกำลังเข้าสู่ภาวะสูงวัยอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยกลายเป็นสังคมสูงวัยตั้งแต่ปี 2548 เมื่อสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเกินร้อยละ 10 และประชากรสูงอายวยังคงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีอัตราการเติบโตสูงกว่าร้อยละ 4 ต่อปี ในขณะที่ประชากรทั้งหมดเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.5 ต่อปีเท่านั้น ตามการคาดการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเกินร้อยละ 20) ในปี 2564 และจะเข้าสู่ระดับสุดยอดของสังคมสูงวัย (ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเกินร้อยละ 28) ในปี 2574 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2564) ปรากฏการณ์ทางประชากรผู้สูงอายุดังกล่าวนี้ ประเด็นสำคัญไม่ได้อยู่ที่สัดส่วนของผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพร่างกายที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการพึ่งพาผู้อื่นในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบต่าง ๆ ของประเทศ

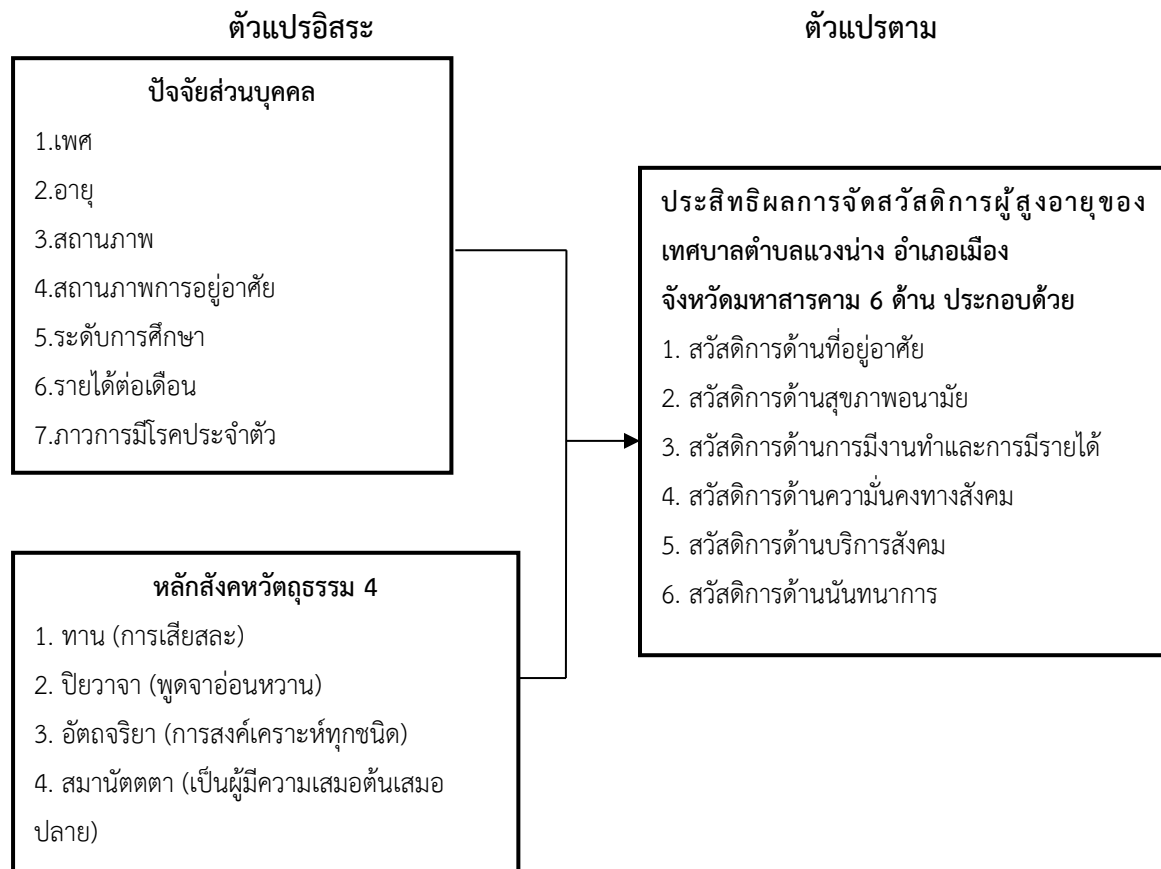
ในประเทศไทย ระบบและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีขอบข่ายจำกัด จากการศึกษาของสุदारัตน์ สุดสมบูรณ์ พบว่า พบว่าการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันยังคงมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยบริการที่มีอยู่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม เพียงพอ ทัวถึง และเป็นธรรม แม้ว่าจะมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ แต่ขาดการนํานโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านผู้สูงอายุ ทำให้การดำเนินงานสวัสดิการสังคมไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง (สุदारัตน์ สุดสมบูรณ์, 2557)

เขตเทศบาลตำบลแวงน่าง ตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,601 คน จำแนกเป็นผู้ที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปจำนวน 1,044 คน ซึ่งเป็นเพศชาย 459 คน และเพศหญิง 575 คน (สำนักปลัดเทศบาลตำบลแวงน่าง, 2566) เทศบาลตำบลแวงน่างเป็นหน่วยงานในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดบริการสาธารณะแก่ชุมชน รวมทั้งภารกิจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ในปัจจุบัน ผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลแวงน่างได้รับสวัสดิการด้านเบี้ยยังชีพตามระดับขั้นบันได โดยพิจารณาจากอายุตามที่กำหนดในระเบียบกระทรวงมหาดไทยและหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2550 อย่างไรก็ตาม เทศบาลยังขาดข้อมูลพื้นฐานที่เพียงพอเกี่ยวกับผู้สูงอายุในพื้นที่และยังไม่มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุอย่างชัดเจน โดยเฉพาะสวัสดิการสังคมตามแผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมไทยของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการมีงานทำ และการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านบริการสังคม และด้านนันทนาการ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ออนไลน์) ทั้งนี้การที่ได้ทราบถึงความต้องการของผู้สูงอายุจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเทศบาลตำบลแวงน่าง และผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น ของกลุ่มผู้สูงอายุอย่างแท้จริง จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปัจจัยต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้เทศบาลตำบลแวงน่างสามารถดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านต่างๆ ของผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากบริการสังคม และด้านนันทนาการ ทั้งนี้การที่ได้ทราบถึงความต้องการของผู้สูงอายุจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเทศบาลตำบลแวงน่าง และผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น ของกลุ่มผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจจกัตถุธรรมกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสัจจกัตถุธรรม เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถามและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

วิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปในเขตเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1,044 คน (สำนักทะเบียนราษฎร์เทศบาลตำบลแวงน่าง, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแวงน่าง จำนวน 290 คน ซึ่งได้จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (Taro Yamane, 1973) ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันประชุมและทำกิจกรรมประจำเดือนของผู้สูงอายุ คือวันที่ 2 ของเดือน โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง ให้เวลาผู้ตอบแบบสอบถามในการตอบแบบสอบถาม และรับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมดภายในวันนั้น เก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงสถิติอนุมานโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปการบรรยายความ

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ จากนั้นจำแนกข้อความและบันทึกการสัมภาษณ์เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ที่พิจารณาตามบริบท

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย	3.88	0.39	มาก
2. สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย	3.89	0.40	มาก
3. สวัสดิการด้านการมีงานทำและการมีรายได้	3.91	0.40	มาก
4. สวัสดิการด้านความมั่นคงทางสังคม	3.96	0.41	มาก
5. สวัสดิการด้านบริการสังคม	4.03	0.83	มาก
6. สวัสดิการด้านนันทนาการ	3.52	1.11	มาก
รวม	3.91	0.21	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$ S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านสวัสดิการด้านบริการสังคม ($\bar{X} = 4.03$ S.D. = 0.83) รองลงมาคือมาคือ ด้านสวัสดิการด้านความมั่นคงทางสังคม ($\bar{X} = 3.96$ S.D. = 0.41) ต่อมาคือ ด้านสวัสดิการด้านการมีงานทำและการมีรายได้ ($\bar{X} = 3.91$ S.D. = 0.40) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านสวัสดิการด้านนันทนาการ ($\bar{X} = 3.52$ S.D. = 1.11)

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจพจน์ 4 กับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจพจน์ 4 กับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's product moment correlation coefficient)							
ตัวแปรต้น	ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ	สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย	สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย	สวัสดิการด้านการมีงานทำและการมีรายได้	สวัสดิการด้านความมั่นคงทางสังคม	สวัสดิการด้านบริการสังคม	สวัสดิการด้านนันทนาการ
ภาพรวม	.337	.342	.343	.313	.349	.310	.360
1. ทาน	-.018	-.048	-.068	-.050	-.010	.004	-.018
2. ปิยะวาจา	-.013	-.043	-.023	-.112	-.008	.047	.022
3. อุตถจริยา	-.069	-.029	-.039	-.019	-.056	-.109	-.103
4. สมานัตตา	.029	.049	.019	.014	.018	.025	.062
ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ							
หลักสัจพจน์					ค่าสหสัมพันธ์	.337	
					P	0.01	
					ระดับความสัมพันธ์	ต่ำ	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจพจน์คุณธรรมกับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

1. ปัจจัยหลักสัจพจน์คุณธรรมโดยภาพรวมกับการเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ ($r = .337$)

2. หลักสัจพจน์คุณธรรมด้านทานกับการเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำมาก ($r = -.018$)

3. หลักสัจพจน์คุณธรรมด้านปิยะวาจากับการเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำ ($r = -.013$)

4. หลักสัจพจน์คุณธรรมด้านอัธยาศัยกับการเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามโดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำมาก ($r = -.069$)

5. หลักสัจพจน์คุณธรรมด้านสมานัตตากับการเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามโดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำมาก ($r = .029$)

โดยผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า หลักสัจพจน์คุณธรรมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ จึงปฏิเสธสมมติฐาน

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการบูรณาการหลักสัจพจน์คุณธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงนั้น รัฐบาลควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสวัสดิการของรัฐมากขึ้น เช่น ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ เช่น การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการบริการในโรงพยาบาล การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะการฟื้นฟู เป็นต้น ด้านเศรษฐกิจ เช่น เงินกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ยังมีผู้สูงอายุที่ขาดโอกาสในการรับรู้การมีอยู่ของสวัสดิการเบี้ยยังชีพ จึงทำให้ผู้สูงอายุเสียสิทธิในการได้รับเงินเบี้ยยังชีพ เป็นต้น โดยสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุจำนวนมากขาดโอกาสในการรับรู้และเข้าถึงสวัสดิการอาจเกิดจากการขาดความสนับสนุนด้านงบประมาณโดยภาครัฐเพราะฉะนั้นภาครัฐควรเปลี่ยนจากการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุมาเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ควรเพิ่มนโยบายหรือจัดโครงการอบรมให้ความรู้ ส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และพิทักษ์ผู้สูงอายุให้เข้าถึงระบบสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม หรือลงพื้นที่ส่งเสริมและให้ความรู้ด้านสวัสดิการผู้สูงอายุในเชิงรุกให้ครอบคลุมทั่วถึง โดยจะต้องมีการจัดระบบงบประมาณให้เพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านสวัสดิการด้านบริการสังคม รองลงมาคือมาคือ ด้านสวัสดิการด้านความมั่นคงทางสังคม ต่อมาคือ ด้านสวัสดิการด้านการมีงานทำและการมีรายได้ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านสวัสดิการด้านนันทนาการ ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเวียงน้างนั้น มองเห็นการทำงานของเจ้าพนักงานในเทศบาลนั้นสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ในคุณภาพและปริมาณที่ต้องการ การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ในเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ หรือทำตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิษฎา เหล่าวัฒนพงษ์ (2554) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการและแนวทางในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านอาชีพ โครงการส่งเสริมอาชีพ พื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาในด้านความต้องการ ของผู้สูงอายุในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมอาชีพ พบว่า ผู้สูงอายุต้องการเข้าร่วมกิจกรรมลักษณะที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับสังคม และชนิดโครงการที่มีผู้สูงอายุต้องการมากที่สุดคือ โครงการที่เกี่ยวข้องกับ ศิลปกรรม อีกทั้งผู้สูงอายุยังต้องการให้ภาครัฐเข้ามาดำเนินการในส่วนของการตลาดภายหลัง การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมอาชีพในลักษณะของการให้ภาครัฐจัดหางานให้โดยภาครัฐให้ทุนแก่ผู้สูงอายุ ในด้านของปัญหาในการเข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ผู้สูงอายุมีข้อจำกัดส่วนบุคคลทางด้านเวลามากที่สุด ทั้งนี้ในส่วนของการเข้าถึงหน่วยงานผู้สูงอายุเห็นว่าความไม่สะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเป็นปัญหามากที่สุดในด้านแนวทางในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านอาชีพ โครงการส่งเสริมอาชีพพื้นที่กรุงเทพมหานคร แม้ในด้านของบทบาทจากผลการศึกษาที่พบว่าผู้สูงอายุแทบจะไม่ต้องการมีบทบาทใดๆ ในสังคม แต่ผู้สูงอายุยังมีความต้องการในการทำกิจกรรมในลักษณะกิจกรรม ที่ทำให้ผู้สูงอายุได้เข้าสังคมและกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุสามารถสร้างรายได้ได้ด้วยตนเอง ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุธรรมกับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่าหลักสังคหวัตถุธรรมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้างนั้น ผลการวิจัยพบว่า หลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ กล่าวคือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามมีประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ในระดับที่ต่ำ ก็จะเป็นความคิดความเชื่อความต้องการความมุ่งหวังหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง โดยมุ่งหวังในสิ่งที่จะเป็นไปได้ว่าจะเกิดตามที่ตนคิดไว้ ทั้งนี้ความคิดเห็นของบุคคลจะขึ้นอยู่กับ

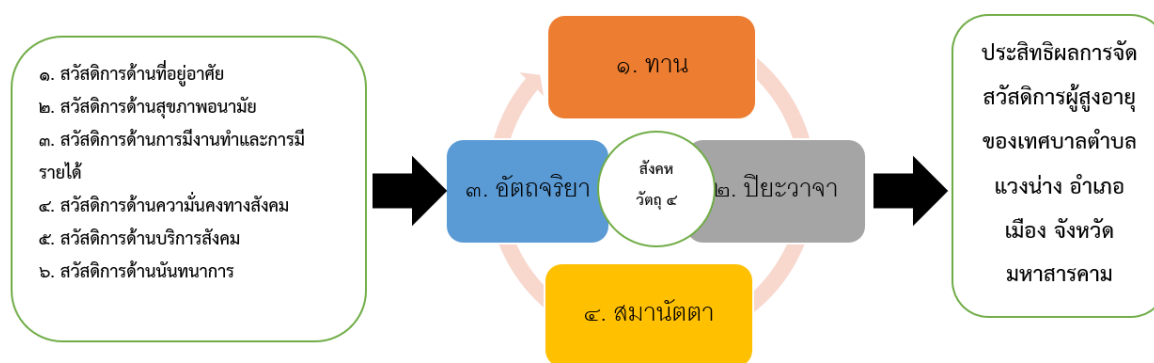
ความต้องการและเป็นไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคลในที่นี้หมายถึงการนำหลักธรรมเข้ามาบูรณาการต่อนโยบายการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่พึงมีไม่มากเท่าใดนัก จึงปฏิเสธสมมติฐานในครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้ไม่ได้มีผลหรือความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามแต่อย่างใดเลย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิกา สระศรี (2557) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางรองรับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้สูงอายุมีความต้องการในการ ได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุ มีความต้องการสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำจะได้ดังนี้ ด้านสวัสดิการช่วยเหลือสาธารณะ มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านสวัสดิการบริการสังคม และด้านสวัสดิการประกันสังคม ตามลำดับ 2) ผู้สูงอายุที่มี ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลด้านเพศและรายได้ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความต้องการสวัสดิการสังคม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเวียงน้าง ซึ่งตระหนักถึงสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ที่ประชาชนต้องกระทำต่อสังคมซึ่งเป็นฐานคิดสำคัญของการบริหารปกครอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย ขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร ขั้นรับฟังความคิดเห็น ขั้นเข้ามามีบทบาท ขั้นสร้างความร่วมมือ และขั้นเสริมอำนาจ ส่งเสริมและสนับสนุนดำเนินการควบคุม กำกับ ดูแลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ให้ถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล โดยยึดระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับและแนวทางการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยลดบทบาทของภาครัฐลงให้ภาคประชาชนเป็นตัวแสดงหลัก ภาครัฐเป็นเพียงผู้อำนวย เพื่อให้เกิดการประสานงานร่วมกันของทุกภาคส่วน โดยผ่านกระบวนการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานทางปกครอง ที่เหมาะสมในการจัดรูปแบบตามแนวคิดการบริหารปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิกา สระศรี (2557) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางรองรับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า (1) แนวทางเชิงนโยบาย สำหรับหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัย ผู้สูงอายุในชุมชน การจัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุ การให้บริการโดยจัดบริการสวัสดิการสังคม ให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัว/ชุมชน การส่งเสริมค่านิยมการใช้จ่ายเพื่อสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ เพื่อการพัฒนางานด้านสวัสดิการสังคม (2) แนวทางการจัดบริการสวัสดิการสังคม สำหรับ ท้องถิ่น ได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลไสไทย ใน

ด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ 4 ด้าน คือด้านการประกันรายได้ ด้านสุขภาพและโภชนาการ ด้านนันทนาการ และด้านบริการสังคม ของผู้สูงอายุ (3) แนวทางเชิงปฏิบัติสำหรับองค์กรภาคประชาชน ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุตำบลไสไทย โดยจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้สูงอายุที่เสียชีวิต จัดบริการดูแลเสริมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุที่มีอยู่ให้ดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง (4) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน ชุมชนโดยเพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุ การเพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้ภูมิปัญญาในการสร้างอาชีพและรายได้ รวมทั้ง นำศักยภาพของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลัง

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ในการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัยสังเคราะห์

จากแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย “การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม” สรุปได้ว่า บรรดาสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย, สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย, สวัสดิการด้านการมีงานทำและการมีรายได้, สวัสดิการด้านความมั่นคงทางสังคม, สวัสดิการด้านบริการสังคม และสวัสดิการด้านนันทนาการ หากผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลแวงน่างนั้นดำเนินการโดยการหลักสังคหวัตถุธรรม อันมีความหมายว่าธรรมเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน ได้แก่ 1) ทาน คือ การให้ การเสียสละ และการแบ่งปัน 2) ปิยะวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน 3) อุตถจริยา คือ การสังเคราะห์เพื่อ ประโยชน์ผู้อื่น 4) สมานัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ที่มีหน้าที่ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้กับหน่วยงานต้องการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามให้มีประสิทธิภาพสูงสุดให้จงได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 เจ้าหน้าที่ควรเข้มงวดต่อการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐด้านการดูแลผู้สูงอายุอย่างเอาใจจริง
- 1.2 ควรบริการด้วยความเป็นญาติมิตร
- 1.3 ควรปรับเปลี่ยนสวัสดิการต่างให้มากขึ้น เพื่อสร้างโอกาส
- 1.4 ต้องไม่เอาการเมืองมาเป็นสิ่งต่องรองในการให้บริการผู้สูงอายุในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาแนวทางการนำหลักธรรมด้านอื่นๆมาบูรณาการกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
- 2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
- 2.3 ควรศึกษาการบูรณาการหลักธรรมกับเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.(2560). แผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 2 (2554-2559).สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2566 จาก แหล่งที่มา:<https://www.m-society.go.th/ewt-news.php?nid=1295>.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.(2559). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2558. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- วรรณิภา สระศรี.(2557). แนวทางรองรับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่.วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- สำนักทะเบียนราษฎรเทศบาลตำบลแวงน่าง.(2566). จำนวนผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม:สำนักงานเทศบาลตำบลแวงน่าง.
- สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์.(2557). สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย.วารสารเทคโนโลยีภาคใต้,9(1),73.
- อภิษฐา เหล่าวัฒนพงษ์.(2554). ความต้องการและแนวทางในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านอาชีพ โครงการส่งเสริมอาชีพ พื้นที่กรุงเทพมหานคร.วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,22(3),56.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: New York: Harper. & Row.